

Кучмійова Т.С.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Мельникова М.О.,
здобувач вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ЯКІСТЬ ЯК ФАКТОР КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Стан комерціалізації сільськогосподарської продукції залежить від особливостей її виробництва, яке пов'язано з біологічними процесами росту, розвитку та розмноження організмів за рахунок специфічних природних умов (грунту, води, світла, тепла) та агротехнічних заходів. Тобто, економічні фактори обумовлені кількісними та якісними характеристиками сільськогосподарських продуктів, які формують відмінні риси торгівлі цією продукцією на відміну від реалізації несільськогосподарських товарів і виробів.

Квестія зв'язків між комерцією та продовольчою безпекою є багатогранною та досліджуваною багатьма вченими, зокрема Бугерою С.І. [1], Кравченко Ю.М. [2], Паламарчук Р.А. [3]. В свою чергу, питання якості сільськогосподарської продукції в аграрній політиці держави пов'язано з її добротною та екологічністю, що має безпосередній вплив на здоров'я населення та експортний потенціал [2].

Найважливішими кількісними характеристиками є:

- сезонність і зональний характер сільськогосподарського виробництва;
- структура виробництва, проблеми зі збиранням і переробкою, неоднорідність товаровиробників тощо.

Якщо виключити деякі з продуктів тваринного походження, наприклад молоко, яке по факту можна отримувати протягом усього року, то товаровиробники зіштовхуються з «пунктуальною пропозицією». «Пунктуальне» виробництво сільськогосподарської продукції для комерційних цілей має справу з постійним споживанням. В той час, як комерціалізація сільськогосподарської продукції потребує умов адаптованих до сезонів виробництва [4].

Щоб подолати цей бар'єр між виробництвом і споживанням, сільськогосподарська продукція потребує збереження. Консервування та зберігання сільськогосподарської продукції відрізняються від поняття її

переробки, що має на меті зміну форми продукції, наприклад перетворення кукурудзи на борошно. А це передбачає додаткові витрати, які безпосередньо впливатимуть на пропозицію та ціни сільськогосподарської продукції, призначеної для комерціалізації.

Крім того, сезонний характер і районнованість сільськогосподарського виробництва створюють низку обмежень щодо логістики, у сенсі максимально ефективної організації транспортування продукції від виробничої зони до, наприклад, великих міських центрів. Ця адаптація полягає в подоланні високих транспортних витрат, які впливають на кінцеву ціну сільськогосподарської продукції.

На пропозицію сільськогосподарської продукції впливають також зміна виробничого потенціалу, асортимент, якість, технічні та технологічні інновації тощо. Якісний рівень сільськогосподарської продукції має особливе значення, зокрема і внаслідок продовження біохімічних процесів, які спостерігаються навіть після збору врожаю [3].

Оцінка якості сільськогосподарської продукції згідно з сучасним товарознавством є процесом, який базується на понятті харчової цінності. Загальні характеристики, які визначають психосенсорну цінність сільськогосподарської продукції, такі: колір, вид, розмір, текстура та консистенція. Існують і специфічні характеристики групи продуктів: соковитість м'якоті та рівень свіжості – для фруктів і овочів.

Психосенсорна цінність сільськогосподарської продукції змінюється з часом протягом життя продукції, тобто вона втрачає свої початкові властивості. Щоб подолати цю проблему, сільськогосподарську продукцію можна продавати свіжою або консервувати та промислово переробляти після збору врожаю [4].

Якщо брати до уваги першу альтернативу – споживання продуктів у свіжому вигляді, то надважливим є відповідна організація процесу комерціалізації, а також налагоджений ринок сільськогосподарської продукції. У цьому контексті важливо, щоб час комерціалізації був недовгим, а маркетингові канали короткими (прямий продаж споживачам, фермерські ринки), а також розташування ринків на близькій відстані до виробничих зон. Таким чином, виробники або посередники зможуть вчасно транспортувати та здійснювати операції з великими обсягами сільськогосподарської продукції за короткий час.

Другою альтернативою є збереження або переробка сільськогосподарської продукції. На сьогодні технологія збереження пов'язана з використанням харчових добавок. Деякі з них є небезпечними добавками, що знижує якість продукції. Щорічні звіти міжнародних організацій (ONU, WHO)

показують, що смертність населення, спричинена вживанням небезпечних добавок у харчових продуктах, посідає третє місце після вживання наркотичних речовин і після дорожньо-транспортних пригод [4].

Окремими пунктом щодо якості сільськогосподарської продукції, яка впливає на її комерціалізацію, є її екологічність [2]. Екологічно чиста продукція вирощується без використання синтетичних пестицидів, гербіцидів, хімічних добрив та інших агресивних засобів захисту рослин, що визначає її безпечність для споживачів та навколишнього середовища. Якісна екологічна продукція не містить генетично модифікованих організмів, а це особливо важливо для споживачів, які надають перевагу продукції з натуральних сортів рослин та порід тварин. Екологічна продукція повинна відповідати суворим міжнародним та національним стандартам (наприклад, сертифікація органічної продукції згідно з стандартами ЄС, USDA Organic тощо). Це гарантує дотримання всіх екологічних вимог на етапах вирощування, обробки та пакування продукції.

Отже, у підсумку можемо зазначити, що якість сільськогосподарської продукції має суттєвий вплив на процес комерціалізації. Це означає, що період збору врожаю та період продажу повинні бути ідеально пов'язаними.

Уваги потребує і екологічність, як ключовий критерій оцінки якості сільськогосподарської продукції, оскільки вона відображає не лише її харчову цінність, вплив на навколишнє середовище та здоров'я людини, а також є додатковим фактором вдалої комерціалізації, що сприяє зростанню прибутковості товаровиробників.

1. Список використаних джерел

2. Бугера С.І. Якість сільськогосподарської продукції: проблеми адаптації законодавства до міжнародних вимог. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_62_98.
3. Кравченко Ю.М., Антощенкова В.В. Екологічна безпечність та якість сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність в умовах міжнародної інтеграції. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2019. Вип. 202. С. 84-92.
4. Паламарчук Р.П. Вплив різних норм удобрення на якість сільськогосподарської продукції у короткоротаційній сівоzmіні. *Фітосанітарна безпека*. 2023. Вип. 69. С. 142-154.
5. Vereş V., Mortan M. The agricultural products market: the impact of agricultural products characteristics over the trade. *Theoretical and Applied Economics*. Pp. 323-330. URL: <https://www.researchgate.net/publication/4982270>